روایت شهری که یک‌شبه خانه تمام ایرانیان و میزبان عاشقان رهبر شهید انقلاب شد

«تهران» پایتخت همدلی

تهران در مراسم تشییع رهبر شهید، تنها میزبان یک اجتماع بزرگ نیست بلکه به شهری تبدیل شده که در آن، خدمت‌رسانی، فرهنگ و معنویت در کنار یکدیگر، تصویری از یک میزبانی فراگیر را به نمایش گذاشته است

بابک رحیمیان| هنوز آفتاب به میانه آسمان نرسیده، اما تهران از ساعت‌ها قبل بیدار شده و در بزرگراه‌های منتهی به پایتخت، اتوبوس‌هایی که از شب گذشته راه افتاده‌اند، یکی پس از دیگری وارد این شهر می‌شوند.

در ایستگاه‌های راه‌آهن، قطارها مسافرانی را پیاده می‌کنند که از شرق، غرب و جنوب کشور آمده‌اند و در پایانه‌های مسافربری، چمدان‌ها هنوز روی زمین قرار نگرفته، نگاه‌ها مسیر رسیدن به محل مراسم را جست‌وجو می‌کند زیرا مقصد همه یکی است؛ وداع با رهبر شهید.

اما این روزها، آنچه تهران را متفاوت کرده، فقط موج جمعیتی نیست که از سراسر کشور به سمت آن روان شده، بلکه روایت اصلی، روایتی از میزبانی است؛ از شهری که همه ظرفیت‌هایش را به میدان آورده تا برای چند روز، خانه میلیون‌ها ایرانی باشد. مدرسه‌ای که کلاس درسش به محل استراحت مسافران تبدیل شده، دانشگاهی که خوابگاهش را در اختیار زائران گذاشته، مسجدی که آشپزخانه‌اش شبانه‌روز روشن است و موکبی که در گوشه‌ای از خیابان، جرعه‌ای آب خنک را به رهگذری تعارف می‌کند؛ همه این‌ها قطعات یک تصویر بزرگ‌ترند؛ تصویری از «همدلی»!

در چنین رویدادهایی، شهر تنها با خیابان‌ها و میدان‌هایش تعریف نمی‌شود بلکه پشت هر ساعت آرامش، هفته‌ها برنامه‌ریزی قرار دارد؛ از ستادهای استانی که اعزام کاروان‌ها را مدیریت می‌کنند تا نیروهای امدادی، پلیس، شهرداری، دانشگاه‌ها، آموزش و پرورش و هزاران داوطلب مردمی که هر کدام بخشی از مسئولیت را برعهده گرفته‌اند و حاصل این هماهنگی، شهری است که تلاش می‌کند پیش از آنکه جمعیت به مقصد برسد، همه چیز برای میزبانی آماده باشد.

میزبانی از جاده آغاز می‌شود

میزبانی تهران، از تهران آغاز نمی‌شود بلکه نخستین نشانه‌های آن را می‌توان صدها کیلومتر دورتر، در جاده‌هایی دید که به پایتخت می‌رسند. مجتمع‌های خدماتی بین‌راهی این روزها فقط محل سوخت‌گیری یا استراحت نیستند بلکه به ایستگاه‌های استقبال از زائرانی تبدیل شده‌اند که داغ فقدان رهبری را در دل دارند.

در استان گلستان، ۲۳مجتمع خدماتی و دو نمازخانه بین‌راهی برای پذیرایی از زائران آماده شده‌اند و موکب‌هایی نیز در ورودی‌های شرقی و غربی استان مستقرند تا سفر، از همان کیلومترهای نخست با آسودگی بیشتری ادامه پیدا کند. تجربه نشان داده موفقیت چنین مراسم‌هایی، تنها به مقصد وابسته نیست و اگر مسیر آرام و منظم باشد، مقصد نیز نفس راحت‌تری خواهد کشید، به همین دلیل، زنجیره خدمت‌رسانی از جاده آغاز شده و تا قلب پایتخت ادامه پیدا می‌کند.

وقتی کلاس درس جای خود را به خدمت می‌دهد

دانشگاه‌ها نیز این روزها چهره‌ای متفاوت پیدا کرده‌اند و خوابگاه‌هایی که در طول سال میزبان دانشجویان هستند، حالا برای پذیرش زائران آماده شده‌اند و سالن‌های ورزشی و فضاهای فرهنگی، نقشی فراتر از کارکرد معمول خود پیدا کرده‌اند.

در کنار این ظرفیت اقامتی، دانشگاه‌های علوم پزشکی نیز بخشی از شبکه درمانی مراسم را تشکیل می‌دهند. مراکز درمانی، تیم‌های پزشکی، آمبولانس‌ها و نیروهای داوطلب در آماده‌باش هستند تا اگر در میان این جمعیت میلیونی کسی به کمک نیاز داشت، فاصله میان درخواست و امدادرسانی به کمترین زمان ممکن برسد.

اما شاید مهم‌تر از ساختمان‌ها، حضور انسان‌ها باشد؛ هزاران استاد، کارمند و دانشجویی که داوطلبانه در موکب‌ها، مراکز اسکان و پایگاه‌های خدماتی فعالیت می‌کنند. در چنین روزهایی، دانشگاه فقط محل آموزش نیست؛ بخشی از سرمایه اجتماعی کشور است که در میدان عمل معنا پیدا می‌کند.

کلاس‌هایی که مسافرخانه شدند

درهای مدارس نیز این روزها به روی میهمانانی باز شده که از سراسر ایران راهی تهران شده‌اند. آموزش و پرورش شهرستان‌های استان تهران با تجهیز ۲۴هزار کلاس درس، یکی از بزرگ‌ترین شبکه‌های اسکان زائران را فراهم کرده است؛ ظرفیتی که با هدف کاهش دغدغه اقامت و توزیع مناسب جمعیت در سطح استان ایجاد شده است. اما آنچه در مدارس اتفاق افتاده، تنها چیدن چند تخت یا باز کردن کلاس‌ها نیست بلکه مدیران، خدمتگزاران و نیروهای اجرایی مدارس، روزهاست در حال آماده‌سازی فضاهایی هستند که باید برای چند روز، خانه مسافرانی از سراسر ایران باشند.

کلاس‌هایی که تا چند هفته پیش صدای زنگ درس در آن‌ها می‌پیچید، حالا قرار است شب را با صدای گفت‌وگوی زائرانی به صبح برسانند که از شهرهای دور آمده‌اند و عزادار رهبر شهیدشان هستند.

سالن‌هایی که خانه شدند

اگر مدارس و دانشگاه‌ها دو ستون اصلی اسکان زائران هستند، سالن‌های ورزشی نیز این روزها مأموریتی متفاوت پیدا کرده‌اند. سکوهایی که تا دیروز محل تشویق ورزشکاران بود، حالا قرار است پناهگاهی برای استراحت مسافرانی باشد که صدها کیلومتر راه را پشت سر گذاشته‌اند.

در دماوند، ۱۱مجموعه ورزشی برای اسکان احتمالی زائران آماده شده است. این تصمیم شاید در نگاه نخست تنها یک اقدام اجرایی به نظر برسد، اما در واقع نشان می‌دهد مدیریت چنین رویدادی، به معنای استفاده از تمام ظرفیت‌های یک شهر است، بنابراین هر فضایی که بتواند ساعتی آسایش و آرامش فراهم کند، بخشی از زنجیره میزبانی محسوب می‌شود.

این همان تفاوت مدیریت یک مراسم معمولی با یک اجتماع میلیونی است؛ جایی که همه امکانات عمومی، از سالن ورزشی تا مسجد و مدرسه در کنار هم قرار می‌گیرند تا هیچ زائری دغدغه اقامت نداشته باشد.

سفره‌ای به وسعت شهر

شاید گرم‌ترین تصویر این روزها را بتوان در موکب‌هایی دید که از ورودی‌های تهران تا خیابان‌های منتهی به محل مراسم برپا شده‌اند. جایی که دیگ‌های غذا از نخستین ساعات بامداد روی شعله قرار می‌گیرند، لیوان‌های آب خنک بی‌وقفه میان مردم توزیع می‌شود و صدای «بفرمایید» از هر سو به گوش می‌رسد.

بیش از ۴۲۰موکب در شهرستان‌های استان تهران و ده‌ها موکب دیگر در پایتخت، این روزها بخشی از مسئولیت میزبانی را برعهده گرفته‌اند. اما نقش آن‌ها تنها در توزیع غذا و نوشیدنی خلاصه نمی‌شود.

بسیاری از موکب‌ها به ایستگاه‌های راهنمایی، استراحت، خدمات فرهنگی و حتی کمک‌های اولیه تبدیل شده‌اند؛ جایی که اگر زائری مسیر را گم کند، خسته باشد یا نیاز به راهنمایی داشته باشد، نخستین پناهگاهش همان موکب است.

در حقیقت، موکب‌ها نماد مشارکت مردمی‌اند؛ جایی که دولت و مردم، هر دو در کنار یکدیگر، مفهوم میزبانی را معنا می‌کنند. بسیاری از این موکب‌ها با همت هیئت‌های مذهبی، گروه‌های جهادی، خیران و داوطلبان اداره می‌شوند؛ کسانی که شاید نامشان هیچ گاه در فهرست مسئولان دیده نشود، اما سهم بزرگی در آرامش این مراسم دارند.

نبض آرامش در میان جمعیت

در دل هر اجتماع بزرگ، آرامشی وجود دارد که کمتر دیده می‌شود؛ آرامشی که حاصل حضور نیروهایی است که پیش از آنکه حادثه‌ای رخ دهد، آماده مقابله با آن هستند.

هلال‌احمر این بار یکی از بزرگ‌ترین عملیات‌های امدادی خود را به اجرا گذاشته است. هزاران امدادگر، پزشک، پرستار و نیروی داوطلب در کنار صدها آمبولانس، موتورلانس، خودروهای امدادی و بالگردها، در مسیرهای مختلف مستقر شده‌اند تا اگر حادثه‌ای رخ داد، فاصله میان نیاز و امدادرسانی تنها چند دقیقه باشد.

اما امدادگران تنها زمانی دیده می‌شوند که اتفاقی رخ دهد؛ در حالی که بخش بزرگی از مأموریت آنان، پیشگیری از بحران است.

راهنمایی سالمندان، کمک به کودکان گمشده، رسیدگی به افراد دچار گرمازدگی یا افت فشار، توزیع آب و حضور در نقاط پرتجمع، خدماتی است که شاید در قاب دوربین‌ها کمتر دیده شود، اما نقش مهمی در آرامش مراسم دارد.

تهران روی نقشه تازه

در روزهای عادی، نقشه تهران با خیابان‌ها و بزرگراه‌هایش شناخته می‌شود؛ اما در روز برگزاری مراسم، شهر نقشه دیگری پیدا می‌کند. خیابان‌هایی که هر روز محل رفت‌وآمد خودروها هستند، این بار به مسیر حرکت میلیون‌ها نفر تبدیل می‌شوند و مدیریت آن‌ها نیازمند برنامه‌ای متفاوت است.

پلیس راهور از روزهای قبل، مسیرهای جایگزین، پارکینگ‌های پیرامونی و محدودیت‌های ترافیکی را طراحی کرده است تا جریان حرکت جمعیت بدون گره‌های سنگین ترافیکی ادامه پیدا کند و در کنار آن، ناوگان مترو و اتوبوسرانی نیز با افزایش ظرفیت، نقش اصلی جابه‌جایی مردم را برعهده گرفته‌اند.

هدف این برنامه‌ها تنها کاهش ترافیک نیست؛ بلکه فراهم کردن شرایطی است که زائران بتوانند بدون نگرانی از ازدحام خودروها، با آرامش بیشتری در مراسم حضور پیدا کنند.

خانه‌هایی که موکب شدند

شاید متفاوت‌ترین جلوه میزبانی این روزها، پشت درهای خانه‌هایی باشد که بی‌هیاهو برای پذیرایی از زائران اعلام آمادگی کرده‌اند. در کنار زائرشهرها، مساجد، حسینیه‌ها و مراکز اقامتی که از روزهای قبل مهیای پذیرش مسافران شده‌اند، این بار مردم نیز سهم خود را از میزبانی به میدان آورده‌اند؛ سهمی که در قالب پویش «هر خانه یک موکب» معنا پیدا کرده است.

در این پویش، حدود ۵هزار خانواده تهرانی آمادگی خود را برای اسکان و پذیرایی از زائران اعلام کرده‌اند؛ خانه‌هایی که قرار است برای چند روز، مأمنی برای مسافرانی باشند که از شهرهای دور راهی پایتخت شده‌اند. این مشارکت مردمی، حلقه دیگری از زنجیره میزبانی را کامل می‌کند؛ زنجیره‌ای که از مجتمع‌های بین‌راهی آغاز می‌شود، از مدارس و دانشگاه‌ها می‌گذرد و تا خانه‌های مردم امتداد پیدا می‌کند.

در کنار این ظرفیت مردمی، مساجد و حسینیه‌ها نیز متناسب با امکانات خود، بخشی از مسئولیت اسکان و پذیرایی یا هر دو را برعهده گرفته‌اند. برخی تنها محلی برای استراحت شبانه زائران هستند و برخی دیگر، علاوه بر اقامت، سفره‌های پذیرایی خود را نیز برای میهمانان گسترده‌اند.

همزمان، حوزه‌های علمیه نیز حضوری فعال در این میزبانی دارند. ۱۲۵حوزه علمیه با فراهم کردن امکانات اقامتی و پذیرایی، بخشی از بار خدمات‌رسانی را بر دوش گرفته‌اند. علاوه بر آن، بیش از ۲هزار طلبه در زائرشهرها، مدارس، مسیرهای تردد و محل‌های برگزاری مراسم مستقر می‌شوند تا ضمن اقامه نماز جماعت، پاسخگوی پرسش‌های شرعی و همراه زائران در برنامه‌های فرهنگی و دینی باشند.

میزبانی اما تنها به اسکان و پذیرایی محدود نمی‌شود زیرا بنا بر اعلام مدیران فرهنگی شهرداری تهران در میدان‌های اصلی مسیر تشییع، نغمه‌های جشنواره سرود طنین‌انداز خواهد شد و در مساجد و حوزه‌های علمیه نیز مهدهای قرآنی، مشاوره‌های دینی و فرهنگی، پاسخ‌گویی به مسائل شرعی و برنامه‌های متنوع فرهنگی برای زائران تدارک دیده شده است؛ به این ترتیب، تهران در روزهای پیش رو تنها میزبان یک اجتماع بزرگ نخواهد بود؛ بلکه به شهری تبدیل می‌شود که در آن، خدمت‌رسانی، فرهنگ و معنویت در کنار یکدیگر، تصویری از یک میزبانی فراگیر را به نمایش می‌گذارند.

سهم هر مسافر در آرامش شهر

مسئولان از زائران خواسته‌اند تا جای ممکن از خودروهای شخصی استفاده نکنند البته شاید این توصیه در ظاهر ساده به نظر برسد، اما در عمل، مهم‌ترین عامل موفقیت مدیریت ترافیک خواهد بود.

استفاده از قطار، اتوبوس و ناوگان حمل و نقل عمومی، نه‌تنها سرعت جابه‌جایی را افزایش می‌دهد، بلکه امکان خدمات‌رسانی بهتر را نیز فراهم می‌کند و در مقابل، ورود انبوه خودروهای شخصی می‌تواند بخش مهمی از ظرفیت شهر را درگیر کند.

از این رو بر اساس اعلام قبلی مدیران شهری، فعالیت مترو تهران از روز شنبه ۱۳ تیرماه تا پایان مراسم تشییع امام شهید به صورت ۲۴ساعته و رایگان است.

مسئولان از زائران خواسته‌اند علاوه بر برنامه‌ریزی مناسب برای سفر، داروهای شخصی، آب آشامیدنی، کارت شناسایی و وسایل مورد نیاز خود را همراه داشته باشند و در صورت سفر با خودرو، به‌صورت گروهی حرکت کنند.

آفتاب را دست‌کم نگیرید

گرمای تابستان، مهم‌ترین چالشی است که در کنار ازدحام جمعیت می‌تواند سلامت زائران را تهدید کند. در همین ارتباط پزشکان توصیه می‌کنند افراد به‌ویژه سالمندان، کودکان و بیماران زمینه‌ای، ساعات خنک‌تر روز را برای حضور انتخاب کنند و پیش از احساس تشنگی، به‌طور منظم آب بنوشند.

لباس‌های روشن، کلاه، چتر و استراحت در سایه، توصیه‌هایی ساده اما مؤثر هستند که می‌توانند از بروز گرمازدگی جلوگیری کنند و علاوه بر آن نیروهای امدادی نیز در طول مسیر مستقر خواهند بود تا در صورت نیاز، خدمات درمانی فوری ارائه دهند.

شهری به وسعت یک خانه

وقتی میلیون‌ها نفر از شهرها و روستاهای مختلف و از قومیت‌ها و فرهنگ‌های گوناگون، مقصد مشترکی را انتخاب می‌کنند، آنچه اهمیت پیدا می‌کند تنها شکوه حضور نیست؛ بلکه کیفیت میزبانی است.

تهران در این روزها تلاش کرده همه ظرفیت‌های خود را برای این میزبانی به میدان بیاورد؛ از کلاس‌های درس و خوابگاه‌های دانشجویی گرفته تا سالن‌های ورزشی، مساجد، موکب‌ها، بیمارستان‌ها و پایگاه‌های امدادی.

شاید سال‌ها بعد، از این مراسم تنها تصاویر جمعیت در حافظه‌ها باقی نماند؛ بلکه تصویری ماندگارتر از آن نیز به یاد آورده شود؛ تصویری از شهری که برای چند روز، مرزهای اداری خود را کنار گذاشت و به خانه‌ای بزرگ برای همه ایرانیان تبدیل شد.

در این خانه، هر کلاس درس، هر مسجد، هر موکب و هر امدادگر، بخشی از روایت مشترکی بودند که نام آن را می‌توان «همدلی» گذاشت؛ روایتی که گاهی از خود مراسم نیز ماندگارتر است.

جدول ۹۴۸۴

طراح: محمدرضا علی‌زاده zadehalireza@gmail.com

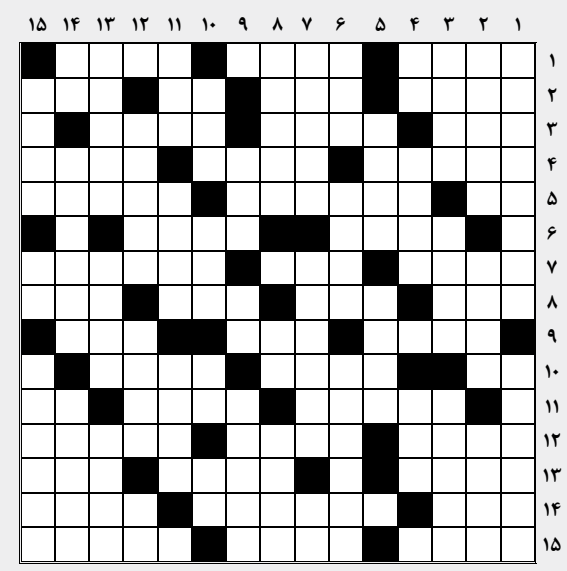

افقی

۱. آینه- سخنرانی- در ساخت کیف و کفش هم به‌کار می‌رود ۲. شهر و تیم فوتبالی در فرانسه- پرچم- قیمت بازاری- خاص‌تر ۳. چرک و ناپاکی - خوشبو- آزرده شدن از دست کسی ۴. حسرت می‌خورد- آهسته و آرام- کنیه‌دار ۵. صد مترمربع- سماوی- از عوامل از دست رفتن رطوبت گیاه ۶. روحانی مبارز هم‌عصر رضاخان - روشی در چاپ ۷. روغن کنجد- خواسته - گیاهی دارویی از خانواده بادمجانیان که در کنار راه‌ها و مزارع می‌روید ۸. قله مرتفع ایرانی و از محصولات ایران خودرو- حیاط- یار گل و پروانه و بلبل- صدا و نوا ۹. بحر- عضو شنود- دسته‌ای از عناصر که خواصی چون چکش‌خواری و رسانایی جریان برق دارند ۱۰. سودای ناله- به‌دور از اتهام- از نام‌های حق‌تعالی به‌معنی ستوده شده ۱۱. فعال شیمیایی- جنگ و نبرد- پشته خاک ۱۲. آتشدان نانوایی- رنگی از خانواده سبز- شگفت‌زده ۱۳. تبهکار- پرسش- درس‌خوانده ۱۴. نشانه - روستایی زیبا در گیلان - نبرد تن‌به‌تن ۱۵. بندگان- پایتخت پرو- شاعر معاصر متخلص به الف بامداد

عمودی

۱. برابر فارسی «لرزانک» را برای آن برگزیده‌اند- سود و فایده ۲. از خبرگزاری‌های غربی- وسیله‌ای در دست آشپز و نجار- جانشین ۳. نام‌ها- مسیر حرکت زمین به‌دور خورشید- کتاب مقدس زرتشت ۴. خیس- معمولی- از طوایف ایرانی ۵. تفسیرکننده- بی‌صدا ۶. عزل کردن- هموار- رشته‌ای ورزشی که با چوب‌دستی و توپی در چمن انجام می‌شود ۷. سنگ سرمه- این هم شهری است میان رودسر و لاهیجان- عدد ماه ۸. لقب اشرافی- حرف پیروزی- جمع رسم ۹. نومید- عدد تنفسی- موجود عظیم‌الجثه ۱۰. زیرانداز - نخ بستن به انگشت برای یادآوری مطلبی- زنده- سودای ناله ۱۱. پایتخت موسیقی- پیروی کردن- خلاصه شده ۱۲. تعداد افراد یک کشور- خودرویی ایتالیایی- بیماری و مرض ۱۳. ناسپاس- پدر- همگان ۱۴. آب بسته- استانی در کشور همسایه افغانستان- بزرگداشت ۱۵. راستگو- علامت جمع فارسی- میوه شربتی و مربایی
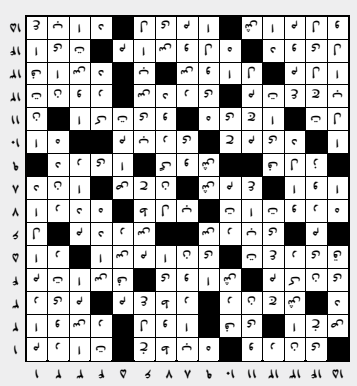
حل جدول